

OPROEP VOOR PAPERS

Op 7 en 8 april 1988 worden voor de 3de keer de Vlaams-Nederlandse studiedagen voor sociologen en antropologen gehouden. Deze keer vindt het congres plaats in Antwerpen. Het algemene thema luidt: Sociale problemen in Nederland en België. Op de eerste dag worden 's ochtens twee algemene, theoretische inleidingen gehouden. In de middag zijn semi-plenaire parallel-sessies voorzien rond zeven sociale problemen. De tweede dag van het congres heeft evenals in voorgaande jaren het karakter van een marktdag, waar recente onderzoeksresultaten gepresenteerd kunnen worden. De thema's zijn (voorlopig):

arbeid, gezin, godsdienst, jongeren, ouderen, nieuwe technologie, wonen, demografische ontwikkelingen, gezondheidszorg, methoden en technieken, milieu, minderheden, mobiliteit en stratificatie, onderwijs, organisatie, verzorgingsstaat en sociale zekerheid, organisatie, recht, verzorgingsstaat en sociale zekerheid, ongelijkheid en armoede, seksen, welzijn, tijd, politiek en bestuurskunde, vrijetijd, verzuiling, geschiedenis, lange-termijnprocessen, beleidsonderzoek, wetenschapsonderzoek. Zij die een paper willen presenteren over een van deze thema's worden verzocht zich bij voorkeur schriftelijk te melden bij drs. C.J.M. Corver of mevr. dr. E. Lissenberg, SISWO, Postbus 19079; 1000 GB Amsterdam, tel. 020-240075 (voor de Nederlanders) en bij prof. dr. J. Vranken, Universiteit van Antwerpen UFSIA, Prinsstraat 13, 2000 Antwerpen, tel.03-2316660, voor de Vlamingen.

De coördinatoren (een Vlaamse en een Nederlandse) organiseren maximaal 3 sessies rond een thema. Per sessie zullen niet meer dan twee papers worden besproken. Zij die zich aanmelden worden zo spoedig mogelijk met de betrokken coördinator in contact gebracht, zodat afspraken kunnen worden gemaakt. Abstracts van alle toegelaten papers worden in het programmaboek gepubliceerd. Deze abstracts moeten uiterlijk 1 november 1987 bij de coördinatoren zijn. De papers zelf dienen voor 1 maart 1988 beschikbaar te zijn.

AUTEURS

Joop Roebroek (1951) studeerde politieke en economische wetenschappen aan de Katholieke Universiteit van Nijmegen, waar hij van 1978 tot 1983 als universitair docent werkzaam was. Tussen 1983 en 1985 werkte hij in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan een studie over de toekomst van de sociale zekerheid. Deze studie verscheen in 1986 onder de titel De politieke toekomst van de sociale zekerheid (Den Haag). In 1983 publiceerde hij, samen met Danny Jacobs, het boek Nieuwe sociale bewegingen in Vlaanderen en Nederland (Antwerpen). Sedert 1985 is hij als universitair docent verbonden aan de Subfaculteit Sociale Zekerheidswetenschap van de Katholieke Universiteit Brabant te Tilburg.

Peter Heyvaert (1962) studeerde aan de Vrije Universiteit van Brussel, waar hij in 1985 het diploma van licentiaat in de sociologie behaalde. Hij is werkzaam als wetenschappelijk medewerker aan het Centrum voor Sociologie van de Vrije Universiteit Brussel rond het thema 'tijdsordening'.

Rudi Laermans (1957) is als wetenschappelijk medewerker verbonden aan de afdeling Cultuur- en Godsdienstsociologie van het Departement Sociologie, Katholieke Universiteit Leuven. Hij verricht theoretisch en historisch-sociologisch onderzoek rond het thema 'culturele modernisering en katholieke zuil in Vlaanderen, 1945-1980'.

Herman Brutsaert is hoogleraar aan de Rijksuniversiteit te Gent. Zijn publicaties situeren zich voornamelijk op het vlak van de organisatie- en onderwijssociologie.

De dynamiek van na-oorlogse welvaartsstaten. Enige theoretische aanzetten tot een vergelijkende analyse van sociale politiek.

J.M. Roebroek

ABSTRACT

Conventional wisdom holds that Western welfare states develop in a convergent direction between 1955 and 1975, and the economic crisis seems to emphasize this convergent trend. In this article, however, an alternative perspective is presented: welfare states seem to diverge in 'strong' and 'soft' welfare states since the mid 1970s. Based on a comparison of the welfare state developments in Sweden, as a strong welfare state, and the Netherlands, as a soft welfare state, it is argued that the main causes for this divergence can be found in the political sphere, in 'welfare politics'. Actually, it is the outcome of a long historical process that has its roots in the early 1930s, to which major contributions are made in the 1950s and 1960s, and where long-term developments of power relations, whether or not profoundly changed in the 1970s, are decisive.

RESUME

On accepte en général l'hypothèse que les Etats-providence occidentaux ont connu un développement convergent après la deuxième guerre mondiale et que la crise économique ne fait que renforcer cette tendance. Cependant cet article nous propose une alternative: depuis le milieu des années soixante-dix les Etats-providence occidentaux semblent se différencier en Etats-providence "forts" et "faibles". En partant d'une comparaison du développement de la Suède, considérée comme Etat-providence fort et de celui des Pays-Bas, Etat-providence faible, on défend l'hypothèse que la cause principale de cette divergence réside dans la sphère politique et plus particulièrement dans la politique sociale. De fait, c'est le résultat d'un long processus historique qui a ses racines dans les années trente et auquel ont contribué considérablement les années cinquante et soixante. Finalement, le développement à long terme des rapports de force sociaux - qu'ils aient été profondément modifiés ou pas dans les années soixante-dix - y joue un rôle primordial.

Differentiële socialisatie-effecten tussen het openbaar en vrij onderwijs.
P. Heyvaert

ABSTRACT

The Belgian educational system consists of two parallel school systems. This situation arose out of the Church's concern to give young people a Christian-based education. This article attempts to examine if there is a link between the school system an individual chooses and his patterns of norms and values. This hypothesis was tested using a system of co-variance analysis and a set of control variables, on a population of 1321 Flemish women between 23 and 49 years of age.

The results demonstrate that the difference in socialisation models and the social control models in the two main systems are not so much related to values and attitudes as to social context and peer group reinforcement. The study confirms the hypothesis that education in Belgium, as a component of 'pillarization', ought to be considered as a socio-structural rather than as a cultural-philosophical system.

RESUME

L'enseignement belge se caractérise par deux réseaux scolaires parallèles. Cette situation est née de la préoccupation de l'Eglise de vouloir donner une éducation d'inspiration chrétienne aux jeunes.

Cet article examine s'il existe effectivement un lien entre le système scolaire choisi par un individu et son système de valeurs et de normes. Cette hypothèse a été vérifiée chez une population de 1321 femmes flamandes, âgées de 23 à 40 ans au moyen d'une technique d'analyse de covariance avec plusieurs variables de contrôle.

Les résultats démontrent que les modèles de socialisation et de contrôle social différentielles des deux grands systèmes scolaires ne sont pas tellement en rapport avec des attitudes et des valeurs mais plutôt avec l'établissement de relations sociales et de l'identification à des groupes sociaux déterminés. Un tel résultat confirme l'hypothèse que l'enseignement belge, à la suite du 'pillarisation', doit être considéré plus comme un système socio-culturel que comme un système philosophico-culturel.

Ideologie en sociale werkelijkheid. Bouwstenen voor een sociologische Ideologietheorie.

R. Laermans

ABSTRACT

In the social-scientific literature the concept of ideology does not have a uniform meaning. However, with the use of this 'fuzzy concept' are intrinsically linked a certain number of questions and themes in which one can indeed discern some coherence. After a short review of this so-called 'problematic of ideology', the author pleads for an approach wherein the concept of ideology is connected with a theory of legitimation. The concept of ideology refers then to those 'anonymous organisational discourses' in which 'good reasons' or arguments are given either for the maintenance or for the transformation of a given order of domination. As strictly rationally constructed discourses, ideologies differ primarily from pre-modern legitimation-frames. Traditional and religious worldviews gain their legitimitative power not through rational argumentation, but are founded on pre-reflexive sources of authority or 'auctoritas' (revelation, prophecies,...).

For a possible explanation of the difference between the traditional and the modern way of legitimation of power, the autor refers to the theory of evolution of J. Habermas (esp. to the so-called 'rationalization of the life world'). The theoretical model used by Habermas also gives necessary starting points for the identification of the leading ideological discourses within a modern society. Finally, the possible methodological merits of a discourse-analytical approach of ideologies are mentioned by way of some concrete examples.

RESUME

La littérature socio-scientifique ne procure pas de signification unique au concept d'idéologie. A l'emploi de ce "fuzzy concept" se rallie toutefois un nombre de questions et de thèmes qui ne sont quand même pas dénuées d'une certaine cohérence. Cette problématique prétendue de l'idéologie étant résumée succinctement, sera saisie par la voie d'une théorie de la légitimation, suivant les traces de quelques évolutions récentes dans le débat de l'idéologie. A cet égard, la notion idéologie se réfère à ces 'anonymes discours organisatoires' où se présentent des 'raisons suffisantes' ou des arguments, soit pour le maintien, soit pour une autre disposition d'un ordre de domination donné. Comme des discours construits de façon strictement argumentative, les idéologies se distinguent primordialement des cadres prémodernes de légitimation. Car, si les images traditionnelles et religieuses du monde ne trouvent pas leur force légitimative dans les arguments rationnels, elles forent des sources préreflexives d'autorité ou "auctoritas" (apocalypse, prophéties,...). En référant à la théorie de l'évolution de J. Habermas (notamment la prétendue rationalisation du monde vécu), une tentative sera faite pour expliquer la distinction entre les modes traditionnelles et modernes de légitimation du pouvoir. Le modèle d'analyse appliqué par Habermas fait ressortir en même temps les points de départ pour une identification des discours idéologiques qui donnent le ton dans une société moderne.

Enfin, moyennant quelques exemples, les mérites méthodologiques éventuelles d'une stricte saisie discursive du discours idéologique seront également signalés.

ABSTRACT

In this paper an attempt is made to illustrate, on an empirical basis, how the convergence of biological and socio-cultural aspects of the sex role contributes to the differential personality development of girls and boys.

The data presented show that for pre-adolescent girls, unlike for boys of the same age-group, schoolgrades do not affect the degree of self-esteem. However, once this transition period over, from the age of 15 and up, grades do influence the degree of self-esteem of boys and girls in about the same way.

RESUME

L'étude présentée cherche à démontrer, à partir d'un raisonnement théorique et de données empiriques, que la convergence d'aspects biologiques et socio-culturels du rôle sexuel contribue au développement différentiel de la personnalité chez les filles et les garçons.

Les résultats de recherche semblent indiquer que, pendant la période de la puberté qui coïncide avec les premières années de l'enseignement secondaire, les prestations scolaires exercent uniquement chez les garçons une influence positive sur le respect de soi. Une fois atteint le niveau supérieur de l'enseignement secondaire et après la période de la pré-adolescence, l'élément différentiel du facteur "prestations scolaires" disparaît et l'on constate le même effet chez les filles.

RICHTLIJNEN VOOR AUTEURS

Manuscript. In regel komen alleen originele bijdragen in de Nederlandse taal in aanmerking. De gebruikelijke lengte belooft een 20-tal bladzijden. In het manuscript dient de voorkeurspelling gevolgd. Naast deze klassieke artikels neemt het tijdschrift ook wetenschappelijke essays, onderzoeksnota's en besprekingsartikels op.

Titelpagina. De eerste pagina van elke bijdrage bevat de titel en de naam van de auteur(s).

Daarnaast wordt in ongeveer 50 woorden een korte persoonsbeschrijving per auteur gegeven met daarin volgende gegevens: naam en voornaam, geboortejaar, titel, beroepsomschrijving en instelling waaraan men verbonden is.

Abstract. Van het artikel wordt in maximum 150 woorden een samenvatting gemaakt zowel in het Nederlands, in het Frans als in het Engels waarin naast de probleemstelling het essentiële van de inhoud wordt weergegeven. Deze abstracts verschijnen o.m. in Sociological Abstracts.

Paragrafen. De paragrafen worden genummerd volgens het decimale stelsel. Hoofdpargrafen krijgen de nummers 1, resp. 2 enz.; subparagrafen krijgen de nummers 1.1., resp. 2.1., 2.2., enz.

Tabellen en grafieken. Deze dienen apart en opeenvolgend te worden genummerd. Alle tabellen en grafieken behoren een titel te dragen.

Voetnoten. Worden aan het einde van het artikel vermeld in de volgorde waarin ze in de tekst voorkomen. In de tekst zelf worden ze aangegeven door een arabisch cijfer tussen haakjes.

Literatuurverwijzingen, of de zgn. bibliografische voetnoten, worden in de tekst aangeduid door tussen haakjes de naam van de auteur (vanaf 3 auteurs enkel de eerste naam gevolgd door "e.a."), jaartal van de publicatie en de bladzijde(n) te vermelden; bij. ... (Janssens, 1982c: 17-20). Na de voetnoten wordt in een bibliografie de volledige literatuurverwijzing gegeven. Voor een artikel zijn dit de naam van de auteur(s) gevolgd door zijn (hun) voorletter(s), de titel van het artikel, het tijdschrift (onderstreept), jaargang, jaar (tussen haakjes), nummer, eerste en laatste pagina; bijv. JANSSENS, M.B.F.A., Relevantie van de sociologie voor de maatschappij, Sociologie en maatschappij, 13 (1982), nr. 3, 326-342. Voor een boek zijn dit de naam van de auteur(s) gevolgd door zijn (hun) voorletter(s), de titel (onderstreept), de uitgever, plaats en jaar; bijv. JANSSENS, M.B.F.A., PEETERS, J.O.P., Sociologie in de maatschappij, Het Vlaamse Boek, Antwerpen, 1982.

Overdrukken. Na het verschijnen ontvangt de auteur 3 nummers extra.

Redactiewerk. Het door de auteur aan de redactiesecretaris toegezonden artikel (op 5 exemplaren) wordt ter beoordeling voorgelegd aan vier referees. De beoordeling gebeurt anoniem en vereist ongeveer 3 maanden.

Voor meer informatie of verduidelijkingen staan de hoofdredacteur of de redactiesecretaris ter beschikking.

inhoud
1,1987

J Vranken TEN GELEIDE	1
J.M. Roebroek DE DYNAMIEK VAN NA-OORLOGSE WELVAARTSTATEN. ENIGE THEORETISCHE AANZETTEN TOT EEN VERGE- LIJKENDE ANALYSE VAN SOCIALE POLITIEK	3
P. Heyvaert DIFFERENTIELE SOCIALISATIE-EFFECTEN TUSSEN HET OPENBAAR EN VRIJ ONDERWIJS	27
R. Laermans IDEOLOGIE EN SOCIALE WERKELIJKHEID. BOUWSTE- NEN VOOR EEN SOCIOLOGISCHE IDEOLOGIETHEORIE	55
H. Brutsaert GESLACHT, ZELFWAARDERING EN STUDIERESULTA- TEN : EEN ONDERZOEKSNOTA	83
RUBRIEK BOEKBESPREKING	
1. <i>Boekbesprekingen</i>	
A.M. Delathuy, Jezuieten in Kongo met zwaard en kruis D. Vangroenweghe, Rood rubber, Leopold II en zijn Kongo (L. Goossens)	91
E. Gerard en J. Mampuy (red.), Voor Kerk en Werk. Op- stellen over de geschiedenis van de christelijke arbeidersbe- weging 1886-1986 X., Jaarboek van het Katholiek Docu- mentatiecentrum 1985 (R. Laermans)	92
J. Van Kerckhoven (red.), Pilier de la Société Belge, le mouvement chrétien en Flandre, Contradictions nr. 45-46 en Contradictions nr. 49-50 (A. Martens)	94
J. Kruithof, De Mens aan de Grens. Over Religiositeit, Godsdienst en Anthropocentrisme (G. Dierickx)	95
K. Matthijs, Hertrouw in België. Sociaal-demografisch profiel (B. Cantillon)	96
H. Opdebeeck, Schumacher is beautiful – het onmogelijke toch mogelijk ? (P. Leroy)	97
2. <i>Mededelingen</i>	99
3. <i>Ter bespreking ontvangen</i>	99
OPROEP VOOR PAPERS	100
De auteurs	101
Abstracts – Résumés	103

Met de steun van het
Ministerie van de Vlaamse
Gemeenschap en van
de Universitaire Stichting
van België